

Parlamentul
Republicii Moldova

DG-01 nr. 69
20 februarie 2024

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea articolului 22 din Legea nr. 190/2003 cu privire la veterani (nr. 34 din 09.02.2024)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege nominalizat în titlu, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, și menționează următoarele considerente.

I. Aspecte de ordin general și procedural

1. Proiectul de lege a fost înaintat spre examinare în Parlament cu titlu de inițiativă legislativă de un grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova, în temeiul art. 73 din Constituție și art. 47 alin. (1) al Regulamentului Parlamentului.

2. Proiectul de lege prevede modificarea art. 22 alin.(1) din Legea nr. 190/2003 cu privire la veterani.

3. Potrivit Notei informative, scopul acestuia constă în susținerea financiară a veteranilor de război, participanți la acțiunile de luptă pentru *apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova*, pentru vitejia și spiritul de sacrificiu manifestate la apărarea drepturilor și libertăților constituționale și a intereselor legitime ale cetățenilor prin instituirea a două categorii de alocații pentru merite deosebite față de stat, aferente celor existente.

4. Prin natura reglementărilor, proiectul de lege se înscrie în categoria legilor organice, iar domeniul de reglementare ține de competența exclusivă a Parlamentului, fiind astfel incidente prevederile articolelor 66 și 72 din Constituția Republicii Moldova.

5. Ținând cont de obiectul de reglementare al proiectului de lege, relevăm că pe lângă avizul Guvernului Republicii Moldova, care va cuprinde opiniile Ministerului Finanțelor și Ministerului Muncii și Protecției Sociale, este necesară efectuarea expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție, potrivit art. 35 alin.(1) din Legea nr. 100/2017.

Totodată, menționăm că reieșind din calculele prevăzute la compartimentul 5 din Nota informativă, pentru operarea modificărilor prevăzute de proiect sunt necesare mijloace financiare suplimentare în mărime de 2 046 000 lei pentru lunile rămase în anul 2024. În acest sens, atenționăm asupra respectării cerinței prevăzute la art. 131 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, care expres stabilește că, *orice propunere*

legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern. La fel, invocăm și prevederile art. 58 alin. (2) din Regulamentul Parlamentului, ale Hotărârilor Curții Constituționale nr.29/2001, § 6; nr.2/2014, § 48 și 74; nr.11/2014, § 42; nr.23/2019; nr.8/2021, §84, care dispun că proiectul de lege poate fi adoptat doar în cazul acceptării de către Guvern. Nerespectarea condiției menționate constituie o încălcare a procedurii stabilite de Constituție în materie de legiferare în domeniul bugetar.

II. Obiecții de conținut și tehnico-legislative

1. **Art. I** din proiect propune completarea art. 22 alin.(1) din Legea nr. 190/2003 cu:

- **lit. a¹**), care prevede *„persoanelor care s-au învrednicit de titluri onorifice și celor decorate cu cruci sau medalii în timpul apărării integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova, precum și celor decorați pentru vitejie – 150 lei”* și

- **lit. c¹**), care determină că *„persoanelor decorate cu ordinul „Credință Patriei” de clasele I, II și III pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova -300 lei.”*

Ab initio, atenționăm asupra necesității respectării ordinii de precădere a distincțiilor potrivit proiectului de lege în coroborare cu prevederile Legii nr. 1123/1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova, întru respectarea cerințelor instituite de art. 3 alin. (1) lit. c) și d), alin.(4) lit. a) din Legea nr. 100/2017, care se referă la echilibrul între reglementările concurente, coerența, consecutivitatea, stabilitatea și predictibilitatea normelor juridice, precum și corelarea proiectului de act normativ cu actul normativ care este propus spre a fi modificat, sau cu care se află în conexiune.

Astfel, titlurile onorifice, potrivit art. 26 din Legea nr. 1123/1992, *se conferă pentru merite deosebite și succese considerabile în domeniile de activitate respective*, pentru: Artist al Poporului, Maestru în Artă, Maestru al Literaturii, Om Emerit, Artist Emerit, Meșter Faur.

Totodată, potrivit art. 9¹ din Legea nr. 1123/1992, la categoria distincții de stat sub formă de „cruci” se atribuie doar „Crucea Misiunilor Internaționale”, care în conformitate cu art. 17¹³ din Lege se conferă *pentru merite deosebite în cadrul misiunilor de serviciu, ce prezintă risc sporit pentru viață, personalului și contingentelor detașate în misiuni și operații internaționale în conformitate cu prevederile Legii nr. 219/2015 privind participarea Republicii Moldova la misiuni și operații internaționale.*

Consecvent, atestăm că Legea nr. 1123/1992 delimitează mai multe categorii de medalii: „Meritul Militar”, „Pentru Vitejie”, „Meritul Civic”, „Mihai Eminescu”, „Nicolae Testemițanu”. În situația de referință, prezintă relevanță medaliile „Meritul Militar” și „Pentru Vitejie”.

Astfel, medalia „Meritul Militar” potrivit art. 18 din Legea menționată, *se conferă pentru acte de bărbăție și eroism în timpul operațiilor luptă, apărării independenței și suveranității Republicii Moldova, asigurării ordinii publice, apărării drepturilor și libertăților omului, pentru serviciul militar reproșabil.*

Respectiv, medalia „Pentru Vitejie”, conform art. 20 din Legea nr. 1123/1992 *se conferă pentru bărbăție și curaj la salvarea de vieți omenești, la menținerea ordinii publice, la combaterea criminalității, lichidarea urmărilor calamităților naturale și în*

alte circumstanțe excepționale.

Reieșind din obiectul de reglementare a proiectului de lege și categoriile de distincții care puteau fi acordate pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova, constatăm că titlurile onorifice, crucile, medaliile „Meritul Civic”, „Mihai Eminescu”, „Nicolae Testemițanu” nu pot fi încadrate în dispoziția de la lit. a) din Art. I întrucât acestea se acordă în alte domenii decât cele de apărare.

2. Conceptual, propunerile proiectului nu pot fi aplicate persoanelor decorate cu distincțiile menționate în timpul apărării integrității teritoriale, întrucât acestea au fost instituționalizate mult mai târziu:

- crucile, prin Legea nr. 114/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1123/1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova;

- ordinul „Credință Patriei” de clasele I, II și III prin Legea nr. 292/2004 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1223/1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova.

Astfel, pentru scopul indicat în Nota Informativă alăturată proiectului de lege și anume *„susținerii financiare a veteranilor de război, participanți la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova...”*, constatăm că alocațiile de stat pentru merite deosebite pot fi acordate doar pentru medalia „Meritul Militar” și medalia „Pentru Vitejie”.

În aceste condiții se impune revizuirea conceptuală a proiectului de lege, astfel încât să fie posibilă acordarea alocației prevăzută la lit. c) de la Art. I din proiect, pentru ordinul „Credință Patriei”.

3. În partea ce ține de quantumul alocațiilor prevăzute la art. 22 alin.(1) din Legea nr. 190/2003 examinat în corelare cu art. 11 din Legea nr. 1123/1992, constatăm următoarele:

a) Persoanele care au luptat pentru apărarea integrității statului și care s-au învrednicit cu distincții sub formă de ordine, cu excepția „Ordinului Republicii” și Ordinului „Ștefan cel Mare”, vor beneficia de alocații mai mici (art. 22 alin.(1) lit. c) din Legea nr. 190/2003 -100 lei) în raport cu cei ce au fost decorați cu medalii.

b) După gradul de prioritate a distincțiilor de stat, potrivit art. 11 din Legea nr. 1123/1992, Medaliile: „Meritul Militar” și „Pentru Vitejie”, se plasează pe locul 9 și 10.

c) Alocația pentru ordinul „Credință Patriei”, potrivit lit. c) de la Art. I din proiect, indiferent de clasă este în mărime de 300 lei. Subliniem că, norma de la art. 177 din Legea nr. 1123/1992 stabilește expres următoarele categorii de clase: I, II și III. La conferirea ordinului se va ține seama de asemenea de vechimea în serviciu (15 ani, 10 ani, 5 ani).

În lumina celor enunțate constatăm că, propunerea afectează unitatea materiei de reglementare. Din acest considerent, recomandăm respectarea criteriilor de delimitare a mărimii alocațiilor stabilite pentru distincțiile acordate participanților la acțiuni de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova, în funcție de prioritatea acestora. În caz contrar, proiectul de lege va provoca discriminare între categoriile de veterani care dețin medalii și ordine.

4. Întru corespunderea normelor de tehnică legislativă și prevederilor Metodologiei de tehnică legislativă aplicată la redactarea proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Biroului permanent al Parlamentului Republicii Moldova nr.3/2022, dispoziția Art. I din proiect va fi expusă după cum urmează:

„**Art.I.** – Articolul 22 alineatul (1) din Legea nr. 190/2003 cu privire la veterani (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 84-86, art. 392) cu modificările ulterioare, se completează cu literele a¹) și c¹), cu următorul cuprins.”

În concluzie, relevăm că propunerea legislativă urmează a fi analizată prin prisma sugestiilor menționate în prezentul aviz, iar oportunitatea examinării proiectului de lege ține de prerogativa exclusivă a Parlamentului.

Ion CREANGĂ,
Șef Direcție generală

Ex.: Olga Barbălată,
tel. 820-183